

Из Закарпатья рабочич отправили в другие области. Согласно планам, например в 1955 году из Закарпатья в южно-восточные области (Николаевскую и Сталинскую, то есть Донецкую) необходимо было переселить 7.600 лиц, на деле получилось убедить 6.446 человек. К тому же в этом году на область получила дополнительные квоты по переселению: министерство лесного хозяйства просило еще 1.300 человек (переехало даже больше – 1.409), а министерство угольной промышленности требовало 4.450 человек (отправили 2.246 человек).

В начале 1957 года на Донбасс поехало 700 молодых закарпатских ребят для строительства шахты «Закарпатская комсомольская». Еще в этом году на Закарпатье прибыла первая символическая поставка угля, добытого на этой шахте. Кстати, туда часто ездили на учебные экскурсии учащиеся закарпатских школ.

В первой половине 1950-х годов власти заставили или убедили уехать с Закарпатья почти семьдесят тысяч человек разных национальностей и общественных групп. Приблизительно такое же количество русскоязычного населения (вместе с военными) поселилось на Закарпатье. Радикальная трансформация этнической и социальной структуры, идеологическое объединение культуры и быта (точнее советизация), языковая и культурная ассимиляция (русификация) происходили под лозунгами «советского интернационализма».

Руководство области с гордостью заявляло, что на советском Закарпатье в мире и дружбе живут представители более тридцати национальностей. Но никто не вспоминал, что мирное сосуществование имело в регионе многовековые традиции. В истории Закарпатья неизвестно ни об одном конфликте на этнической почве. Украинцы, венгры, румыны, цыгане, евреи, немцы, словаки на протяжении веков жили друг с другом в мире.

Литература

1. Государственный архив Закарпатской области (далее ГАЗО), Ф. 1., Оп. 1., Дело № 3457., ст. 10-11.
2. ГАЗО, Ф. Р-14., Оп. 1., Ед.хр. 86., ст. 1-8.
3. Dupka György: Autonóm-törekvések Kárpátalján. Ungvár-Budapest. 2004. 104.
4. Molnár D. István: Perifériáról perifériára. Kárpátalja népeisége 1869-től napjainkig. Bp. 2018. 103-105.

УДК 94:314

ВОВЧОК В.М., ОЛІЙНИК В.В.
Мукачівський державний університет

ГРИГОРІЙ САВИЧ СКОВОРОДА ЯК ПЕДАГОГ І ФІЛОСОФ

Григорій Сковорода народився в с. Чорнухах Лохвицького повіту на Полтавщині 1772 р. в родині малоземельного козака. Він став видатним український філософ-містик, богослов, поет, педагог. Філософія Г.С. Сковороди складалася з його віри і навпаки. Спекулятивна філософія Сковороди-це дуалізм та монізм. Філософія і педагогічні здібності Григорія

Савича залежали один від одного. А саме тим, що практична філософія Сковороди складалася з науки про щастя, теорія виховання, символічне розуміння Біблії. Його філософська думка була пов'язана з Біблією і показує нам, що дізнавшись про свій внутрішній дух, ми дізнаємося про Бога і це виявляється самопізнання людини. Філософська думка, опиралася на матеріалістичний світогляд придушеної буржуазії, а саме своїм матеріалістичним пантеїзмом; і також вираз боротьби подвійного пригнічення, підкорення і експлуатації. Через це й була своїми моністичними поглядами одночасно і по матеріалістичній та дуалістичній ідеології, що виправдовувала однаково існуючий на Україні громадянський дуалізм, що виправдовувала подвійне панування і подвійне підкорення, експлуатацію і насильство людини людиною, грабів своєрідного дворянина.

Етична частина вчення Сковороди залежала від вчення про людину. Людина займає центральне місце його вивчення і системи. Від людини йде пізнання всесвіту. Обираючи собі якусь професію якраз потрібно йти від самопізнання. Якщо людина обрала собі професію не за своїми здібностями, то хоча б півсвіту їй належало, вона не може бути щасливою. Отже, це "несродное занятие" шкодить не тільки самій людині, а й всьому суспільству, всій країні, науку, мистецтво і тощо. Тому Сковорода говорить: "Будь покірний своїй природі, за те берись, до чого здатний."

Педагогічна теорія Сковороди полягає у вихованні Сковорода вбачав сутність усієї педагогіки: поняття про Добро і Зло, Правду і Кривду мають закласти в людині любов до певного виду діяльності. Це стосується й науки. Багатогранно освічений Григорій Савич стає мудрим учителем для більшості. Дитина повинна народитись у здоровій етично сім'ї і тоді такій дитині, вихована на добро, не важко буде вже прищепити знання і етику. Тут головне зробить природа. А наука вже сама народжується у природних здібностей. Виховувати дітей повинні батьки. Навчати дитину тому, для чого вона народжена, відповідно до її натури, що дозволило б організувати життя "за внутрішнім блаженним духом". Суть виховання складається в тому, щоб дитину :

1. "дякувати",
2. "зберегти «птенцеві» молоде здоров'я",
3. "благовихованості й навчити подяки."

Таким чином, отримані дані свідчать про те, що філософська думка і педагогічна теорія Скоропатацького зв'язані між собою. Особливе значення його теорії є Біблія. Роблячи висновки з педагогічної теорії Сковороди з натуралістичної основи та з самодіяльності вихованця. Вчитель – це є тільки служитель природи. Він мусить бути "вездесущим в народі", він тільки, як садівник слідкує за деревом, дивиться за розвитком вихованця. А суть філософської думки є щастя людини.

Література

1. Багалій Д. "Український мандрівний філософ Г. Сковорода". К., 1992.
2. Тисяченко Г. "Народний філософ-учитель Г.Сковороди." К., 1922.
3. Білий В.Г, Сковорода Г.С. "Життя й наука." К., 1924.С.29-31.

УДК 378:78:111.12(043.2)

ГАСНЮК В.В.
Мукачівський державний університет

ВИЩА МУЗИЧНА ОСВІТА: СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ

У сучасному світі освіта набуває все більш вирішального значення для визначення не тільки рівня освіченості і культури конкретної людини, а й суспільства в цілому. Вища освіта ХХІ століття визнається фундаментом людського розвитку та прогресу суспільства. Вища музична освіта є важливим засобом формування свідомості особистості та її здатності бути соціально, академічно і професійно мобільною у полікультурному суспільстві.

Поняття «вища музична освіта» містить сукупність дефініцій, що сприяють усвідомленню означеного феномену в таких площинах: вища музична освіта – для розвитку цивілізацій, вища музична освіта – для людства, вища музична освіта – для держави і нації, вища музична освіта – для суспільства, вища музична освіта – для особистості.

Вища музична освіта як підсистема і система є складовою цивілізаційної системи. Поняття «цивілізація» (*від лат. civilis – громадський, суспільний, державний, громадянський*) ввів у 1756 р. у науковий словник французький просвітник Оноре Габріель Мірабо і тлумачиться як суспільство, засноване на засадах розуму та справедливості [1]. Сутність вищої музичної освіти знаходить відображення у розумінні її як феномену. При цьому феномен (грец. φαινόμενον – те, що з'являється) – явище, що дано нам у досвіді. Отже, феномен вищої музичної освіти обумовлюється сукупністю знань людини, здобутих у процесі навчання і передачі цих знань від покоління до покоління у відповідних умовах.

Феномен «вища музична освіта» пов'язаний з дослідженням логіки взаємодії понять «освіта», «вища освіта», «музична освіта», зміст яких спробуємо уточнити.

Існує понад 500 визначень освіти, представлених у нормативних документах, підручниках, посібниках, інформаційних джерелах, результатах досліджень в Україні й інших державах. Згідно Закону України «Про освіту», акцентується суспільно-творче значення освіти. У державному документі зазначено: «Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави» [2]. У педагогічній науці традиційним є підхід до освіти як процесу трансляції культури: освіта є одним із найоптимальніших і найінтенсивніших способів входження людини у світ науки і культури [3, с. 53]. Поняття «освіта» в широкому значенні – це вісь життя, що охоплює всі форми цілеспрямованого та опосередкованого впливу середовища на людину, які поряд із самоосвітою та самовихованням мають своїми результатами формування й розвиток особистості [4, с. 34-38]. Залежно від контексту, освіта розуміється як державна, суспільна, особистісна цінність;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>